

HÄSSLEHOLM MILJÖ AB
RENHÅLLNING & FJÄRRVÄRME

**Lyckad väg till
minskat blöjavfall**

Varför ska vi arbeta med att minska blöjafallet?

Ett minskat blöjafall leder till:

- **minskade kostnader**
- **minskad miljöpåverkan**
- **ökad trygghet hos de boende**
- **ökad trivsel bland personalen**

- **ökad kunskap om inkontinens**
- **positiv uppmärksamhet internt/externt**
- **och kanske annat som vi inte redan känner till!**

Vägledning

Detta dokument är tänkt som ett stöd för dig som vill arbeta med att minska mängden blöjafall på äldreboende för att utveckla verksamheten till en bättre situation för både boende och personal. Vi vill poängtera att detta arbete inte ska ses som ett besparingspaket.

Tillsammans med äldreboendet Kaptensgården, i Hässleholm, genomfördes ett pilotprojekt. Det blev mycket lyckat!

Missa inte den animerade 150-sekundersfilm som beskriver arbetet på <https://vimeo.com/117377097>

Det finns mer att läsa på www.hassleholmmiljo.se/om-bolaget/vart-miljoarbete/projekt/blojafall/

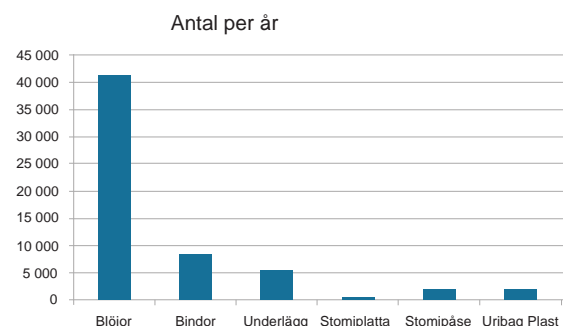
Nedan följer en enkel steg för steg beskrivning till hur ni kan arbeta med att minska blöjafallet hos er.

Börja med att mäta och räkna

Ta reda på hur mycket blöjor (och eventuellt även andra inkontinensprodukter) som använts under två veckor på ert boende.

Räkna om er tvåveckorsperiod till en årsförbrukningen av blöjor, och andra inkontinensprodukter. Se exempel till höger.

Beräkna den totala kostnaden, inklusive avfallshandling och eventuellt andra kostnader, under ett år. Se exempel till höger.

Blöjornas verkliga kostnad

Inköp: 175 000 kr

Hantering: ? kr

Avfall: 15 000 kr

SUMMA

Genomför en workshop med personalen

Målet med en workshop är att personalen tillsammans ska förstå varför blöjavfall uppstår och hitta inspiration och åtgärder för att minska mängden blöjavfall – och kanske även annat avfall.

Efter workshopen fortsätter ert eget arbete med att genomföra de åtgärder ni tillsammans tagit fram.

Du kan ladda ner powerpoint-presentationen, för att genomföra workshopen, på vår hemsida:

www.hassleholmmiljo.se/om-bolaget/vart-miljoarbete/projekt/blojavfall/

Du får gärna ändra i presentationen. Vissa delar anser vi är extra viktiga och bör vara med. Till hjälp har vi markerat dessa delar.

Manus till workshop

INLEDANDE BILD 1 - BÖR VARA MED

Hälsa alla välkomna!

Berätta kort om vad en workshop innebär:

WORKSHOP betyder verkstad och meningen är att vi ska göra något som inte fanns innan.

Berätta kort om vad som kommer att hända idag:

Jag kommer att berätta om varför vi är här idag.

Ni är inbjudna för att det är ni som är experter på ert arbete och er huvuduppgift är att vara kreativa.

Innan vi skiljs åt sammanfattar vi vårt arbete så att alla vet vad som ska hända härnäst.

Frågor så här långt?

BILD 2 - VALFRI

Det kan vara bra att snabbt gå igenom vad som gäller för workshoppen.

Reglerna i bilden är förslag som ofta fungerar.

BILD 3 - VALFRI

Alla kommuner måste, enligt lagen, minska mängden avfall.

Det bästa avfallet är det som inte uppstår alls!

Så vår utmaning är att minska mängden avfall.

1

VÄLKOMNA TILL WORKSHOP

9.30 – 12.00

Workshop – vad är det?

VAD KOMMER ATT HÄNDA IDAG?

- Bakgrund
- Vara kreativa!
- Sammanfattning

2

REGLER

1. Mobil - avstängd
2. Följ instruktioner
3. Vara delaktig

3

Alla kommuner måste, enligt lagen, jobba med att förebygga uppkomsten av avfall.

4

<https://vimeo.com/117377097>

BILD 4 – FILM – VIKTIG

Inspiration fick vi från ett lyckat pilotprojekt som äldreboendet Kaptensgården i Hässleholms kommun har genomfört. De anordnade en workshop hösten 2012. En förmiddag full med kreativitet ledde till flera goda idéer. Successivt, steg för steg, har flera av idéerna genomförts vilket lett till ett mycket lyckat resultat i strävan att minska blöjafallet. Innan vi börjar arbeta ska vi titta på en film som visar hur de arbetade på Kaptensgården.

VISA FILMEN (länk finns på bilden)

Efter filmen kan du upprepa projektets resultat på följande sätt:

Två år efter workshopen hade åtgärderna lett till:

- 25 % lägre kostnader för inköp av blöjor och minskade avfallskostnader (inga beräkningar har gjorts på hur mycket dessa kostnader minskade)
- Engagerad och nöjd personal
- Bättre komfort för de boende (ger trygghet)
- Minskad miljöpåverkan

Vi ska nu göra ett liknande arbete som man gjorde på Kaptensgården. Precis som övriga äldreboende köper vi in mycket blöjor. Våra soptunnor är fulla av blöjavfall. Hur mycket vi köper in visste vi inte.

För att få svar på det så har vi gjort en mätning.

5

Vi mätte och räknade – och häpnade!

BILD 5 - VIKTIG (antingen använder ni Kaptengårdens resultat från mätning, eller ert eget resultat efter er mätning)

Vi mätte och räknade – och häpnade!

På bilden ser ni antalet blöjor och andra produkter på ett år som vi (eller Kaptensgården) har använt. Genast uppstod frågan: Vad kostar detta?

Vi /De räknade igen och fick fram kostnaden. Så här mycket blev det:

6

Blöjornas verkliga kostnad

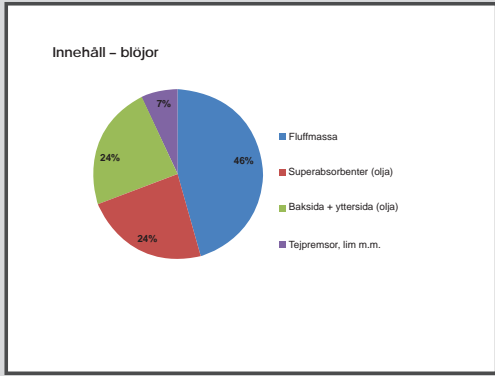

BILD 6 (antingen använder ni Kaptengårdens kostnadsresultat, eller använder ni det resultat ni fått fram efter er kostnadsberäkning)

Den här bilden visar den verkliga kostnaden för blöjorna. Den totala kostnaden för blöjorna är:

- *Inköpskostnaden, förutom det faktiska priset för blöjor tillkommer andra kostnader vilka är svåra att beräkna, som t.ex. tid för upphandling och beställning.*
- *Kostnad för hantering, så som att packa upp, sortera, använda och slänga. Detta är svårt att beräkna kostnaden för.*
- *Avfallshantering vilket innefattar kostnaden för att göra sig av med blöjorna.*

7

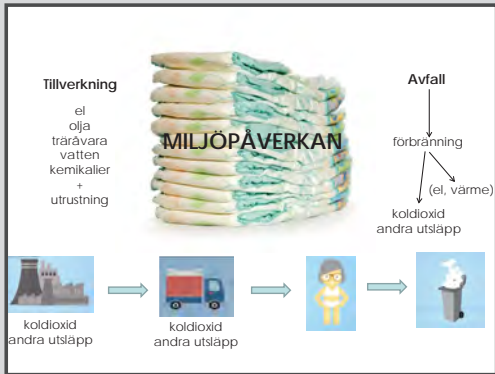

Dessa kostnader tillsammans är den verkliga kostnaden – något som man oftast inte tänker på eller räknar med. Det var det ekonomiska. Utöver detta så har blöjorna en miljöpåverkan.

BILD 7 - VALFRI

På bilden ser ni vad blöjor består av. Det är många olika material som behövs. Det blir alltså olika sorters miljöpåverkan för att tillverka blöjor.

8

BILD 8 - VIKTIG

Miljöpåverkan sker i flera steg:

1. Tillverkningen av blöjor kräver energi och materialresurser, i form av fossila råvaror, trä, vatten och kemikalier, samt tillverkningsmaskiner.
2. Transporten av blöjorna från fabrik till äldreboendet leder till miljöpåverkan i form av utsläpp.
3. Blöjorna används och blir avfall som måste förbrännas. Vid förbränning utvinns energi men leder även till utsläpp som påverkar klimatet och miljön.

Nu vet vi alltså:

Vad blöjorna kostar och vilken miljöpåverkan som användningen leder till.

9

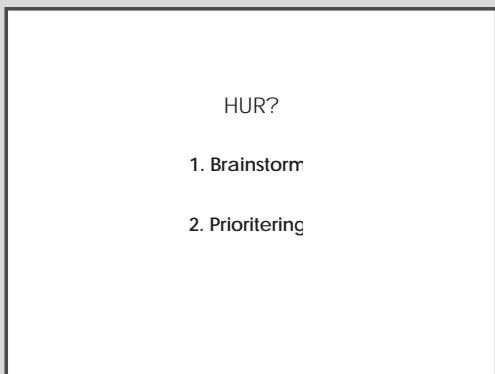
BILD 9 - VIKTIG

Vi ska snart sätta igång och jobba, men först kan vi summera varför vi ska minska blöjavgiften?

Svaret kan sammanfattas till:

1. av miljöskäl
2. för att spara pengar
3. för att lagen säger så

10

BILD 10 - VIKTIG

Då återstår frågan: HUR SKA VI GÖRA?

Jo, vi ska börja med en så kallad "brainstorm". Jag ska strax förklara hur det går till.

Sedan ska vi göra en prioritering för arbetet efter idag.

Detta var sista bilden. Nu börjar arbetet där alla ska delta.

Instruktioner för fortsatt workshop där alla deltar

Skriv upp "Varför uppstår blöjafall" i mitten på tavlan. Ringa in frågan.

Nu är det alltså dags att ta fram orsaker till att blöjafall uppstår. Det kan tyckas självklart men det finns många olika orsaker – vänta så får ni se!

Poängtera att alla idéer är viktiga och inga idéer ska kommenteras att de är "bra" eller "dåliga" utan bara nämnas och skrivs upp.

Be alla tänka högt och skriv alla idéer runt frågan. När en idé skrivits på tavlan, fortsätt att fråga "varför" en eller flera gånger tills grundorsaken är känd. Det blir då en sol med många strålar som på bilden nedan. Tänk på att inte börja prata om åtgärder nu utan endast om varför blöjafall uppstår. Åtgärderna tar vi senare.

Du kan som workshopledare själv nämna något eller några av dessa förslag som deltagarna kan fortsätta att jobba med genom att ställa frågan "varför".

Du kan också be deltagarna tänka på alla steg som blöjorna är inkluderade i, det vill säga från inköp, uppackning och lager och slutligen själva användningen.

När ni har fått fram många idéer till varför blöjafall uppstår är det dags att prioritera bland dem. Enklast gör ni genom att använda prickar eller streck. Varje person får fördela tio stycken. Man kan sätta alla tio på en orsak, eller dela upp dem valfritt.

Prioriteringen kan göras utifrån olika grunder, t ex vilka åtgärder som är lättast att genomföra, vilka som sparar mest pengar, vilka som ger störst effekt på miljön. Ni väljer detta själva. Det kan vara bra att börja med det som är enkelt att genomföra.

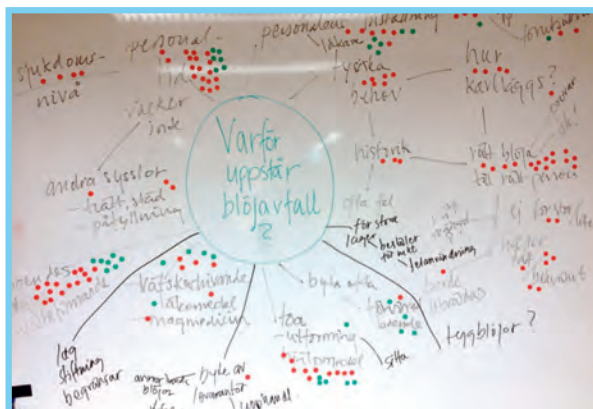
När idéerna är prioriterade görs en muntlig sammanfattning av arbetet.

Bilden till höger visar hur det såg ut då äldreboendet Kaptensgården i Hässleholm hade sin workshop.

Om inspirationen minskar så kanske resultatet från Kaptensgården kan hjälpa er vidare. Där kom man fram till att användningen av blöjor – och därmed blöjafall – är relaterad till:

- Boendes välbefinnande
- Personalens tid
- Rätt blöja till varje person
- Utformning av toalett och hjälpmedel
- Personalens inställning och kunskap
- Läkemedel, t ex vätskedrivande, magmedicin

Ta fram förbättringsförslag

Så här långt har vi alltså prioriterat ett antal idéer eller orsaker till att blöjfall uppstår. Då är det dags att ta fram förbättringsförslag för att komma till rätta med de prioriterade orsakerna.

Detta kan ni göra på olika sätt:

1. Skriv upp de prioriterade orsakerna på ett blädderbloch. Gör en ny brainstorm med alla deltagare. Låt alla komma med åtgärdsförslag som skrivs på post-it lappar och placeras vid respektive orsak.

2. Dela in deltagarna i mindre grupper. Skriv upp de prioriterade orsakerna på ett stort papper. Varje grupp gör en brainstorm kring en eller ett par prioriterade orsaker. Åtgärdsförslagen skrivs på post-it lappar och placeras på pappret. En representant från varje grupp redovisar för gruppens tankar.

3. Använd en eller flera av de åtgärder som Kaptensgården genomfört.

Några frågor som ni kan använda er av för att ta fram förbättringsförslag är:

- Vad kan vi göra annorlunda?
- Finns det problem som hänger ihop med varandra?
- Finns det andra sätt att tillfredsställa behovet än så som vi brukar, som kan ge mindre avfall?
- Vilka andra behöver kontaktas/engageras för att genomföra olika åtgärder? Det kan till exempel vara vaktmästare, sjuksköterska, företagsrepresentanter, etc.

Tänk på att:

Ofta innebär förbättringsförslagen inte någon ökad kostnad i form av utgifter eller mer personal, utan det handlar snarare om att ändra på rutiner, både inom omsorgen och mellan omsorgen och övriga vården.

Det är viktigt att du som workshopledare berättar vad som kommer att hända efter workshoppen. Det kan vara ungefär så här (beroende på hur ni valt att arbeta med förbättringsförslagen):

- Era prioriterade orsaker samt åtgärdsförslagen skrivs ner som en sammanfattning av dagens arbete.
- Åtgärdsförslagen kommer att prioriteras.
- En enkel handlingsplan kommer att tas fram där det framgår:
  1. Vad ska göras?
  2. Vem ska göra det?
  3. När ska det vara klart?

Påpeka också att åtgärderna kommer genomföras med ett steg i taget – det är viktigt att låta arbetet ta tid.

Därefter slutar workshoppen. Tack till alla deltagare!

Lite mer om åtgärder

Det finns en kort och enkel rapport där ni kan läsa mer om de åtgärder som diskuterades på workshoppen med Kaptensgården. Rapporten heter Förebygga avfall inom omsorgen och finns på vår hemsida.

En av de viktigaste åtgärderna som genomfördes på Kaptensgården var att införa ett individuellt blöjkort.

När det gått en tid...

Följ upp arbetet genom att på nytt räkna antal produkter som använts på två veckor, räkna kostnader och prata med personalen.

Berätta för alla hur det gått.

Glöm inte bort att fira när ni lyckats!

Den största delen avfall från ett äldreboende är blöjor.

Minimering av avfall är bland de bästa miljöåtgärder som finns. På äldreboendet Kaptensgården i Hässleholm har man lyckats med att minska sina kostnader för blöjinköp med 25 %. Med rätt inkontinensskydd blir det inget läckage, personalen behöver inte renbädda lika ofta och kostnader för tvättning minskar. Avfallshantering blir billigare samtidigt som de boendes välbefinnande och personalens arbetsmiljö har förbättrats.

Detta dokument är ett stöd för dig som ska arbeta med att minska mängden blöjavfall på ett äldreboende.

För mer information kontakta:

Sabina Ubel, Omsorgsförvaltningen,
Tfn: 0451-26 89 93 sabina.ubel@hassleholm.se

Dolores Öhman, Hässleholm Miljö AB,
Tfn: 0451-26 82 71 dolores.ohman@hassleholm.se

<https://vimeo.com/117377097>

[www.hassleholmmiljo.se/om-bolaget/
vart-miljoarbete/projekt/blojavfall/](http://www.hassleholmmiljo.se/om-bolaget/vart-miljoarbete/projekt/blojavfall/)

Hässleholm Miljö AB (HMAB) är ett bolag som helt ägs av Hässleholms kommun. Vi producerar och levererar fjärrvärme i Hässleholm och Tyringe samt behandlar och återvinner avfall från hushåll, industri och andra verksamheter.

HÄSSEHOLM MILJÖ AB
RENHÅLLNING & FJÄRRVÄRME